

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΝΙΑΙΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ
ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ
ΓΕΝ. Δ/ΝΣΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ
ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ
Δ/ΝΣΗ ΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΩΝ

ΑΠΟΦΑΣΗ
173/2014

(της διαδικασίας του άρθρου 2 παρ. 2, περ. γ', υποπερ. δδ' του ν. 4013/2011, όπως ισχύει)

Η ΕΝΙΑΙΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

Στην Αθήνα σήμερα την 28^η Μαΐου του έτους δύο χιλιάδες δεκατέσσερα (2014) ημέρα Τετάρτη και ώρα 10:00 π.μ. και επί της οδού Λ.Κηφισίας 7, στους Αμπελόκηπους, όπου και τα γραφεία της, συνήλθε η **ΕΝΙΑΙΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ** σε συνεδρίαση μετά από σχετική πρόσκληση του Προέδρου της, η οποία γνωστοποιήθηκε νομίμως σε όλα τα μέλη της Αρχής.

Από τα προσκληθέντα μέλη της Αρχής παρέστησαν κατά την συνεδρίαση τα ακόλουθα:

- 1. Πρόεδρος:** Ράικος Δημήτριος
- 2. Αντιπρόεδρος:** Μπουσουλέγκα Χριστίνα
- 3. Μέλη:** Καραμανλής Ευάγγελος
Κουλούρη Ιωάννα
Λουρίκας Δημήτριος

Τα λοιπά τακτικά και αναπληρωματικά μέλη, καίτοι προσκληθέντα, δεν προσήλθαν.

Γραμματέας: Τσιάβου Στυλιανή

Εισηγητές: Ζαχαρόπουλος Αριστοτέλης, Πολ.Μηχανικός, Ειδικό Επιστημονικό Προσωπικό Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ.

Μητσάκη Πολυξένη, Νομικός, Ειδικό Επιστημονικό Προσωπικό Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ.

Θέμα: Διατύπωση σύμφωνης γνώμης της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ., προκειμένου η Διεύθυνση Τεχνικών Έργων Π.Ε. Χανίων να προβεί στη διενέργεια διαδικασίας διαπραγμάτευσης, χωρίς δημοσίευση προκήρυξης, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 25 παρ. 4(α) του π.δ. 60/2007, για τη σύναψη συμπληρωματικής σύμβασης εργασιών σε εκτελούμενο έργο με τίτλο "Ανακαίνιση και αλλαγή χρήσης Μ.Υ.Η.Σ. ΑΓΙΑΣ", προϋπολογιζόμενης δαπάνης 89.014,39€ (χωρίς ΦΠΑ 23%).

Με το υπ' αριθ. πρωτ. 61401/15-05-2014 αίτημα της Διεύθυνσης Τεχνικών Έργων Περιφερειακής Ενότητας (εφεξής Π.Ε.) Χανίων προς την Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. (εφεξής Αρχή) και τα συνημμένα σε αυτό έγγραφα, που παρελήφθησαν από την Αρχή στις 16-05-2014 (αριθ. πρωτ. εισερχ. 2210), η Διεύθυνση Τεχνικών Έργων της Π.Ε. Χανίων αιτείται την παροχή σύμφωνης γνώμης της Αρχής, σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 2 περ. γ' υποπερ. δδ' του ν. 4013/2011, όπως ισχύει, προκειμένου να προβεί στη διενέργεια διαδικασίας διαπραγμάτευσης, χωρίς δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού, κατ' άρθρο 25 παρ. 4 α' του π.δ. 60/2007, για τη σύναψη συμπληρωματικής σύμβασης εργασιών (1η ΣΣΕ) σε εκτελούμενο έργο με τίτλο "Ανακαίνιση και αλλαγή χρήσης Μ.Υ.Η.Σ. ΑΓΙΑΣ", προϋπολογιζόμενης δαπάνης 89.014,39€ (χωρίς ΦΠΑ 23%).

I. Ιστορικό - πραγματικά περιστατικά

1. Από το φάκελο της υπόθεσης και τα περιεχόμενα σε αυτόν στοιχεία και σχετικά έγγραφα προκύπτουν τα ακόλουθα:

1.α Στις 14-05-2011 υπεγράφη προγραμματική σύμβαση, μεταξύ της ΔΕΗ ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΕΣ Α.Ε. ως ιδιοκτήτη και της ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ ως χρήστη, για την παραχώρηση στην Περιφέρεια Κρήτης της χρήσης του συνόλου των εγκαταστάσεων του Μ.Υ.Η.Σ. Αγιάς προκειμένου να δημιουργηθεί ένας χώρος επίσκεψης και αναψυχής προς όφελος της τοπικής κοινωνίας, μετά την από 04-02-2009 απόφαση του Δ.Σ. της ΔΕΗ ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΕΣ Α.Ε. για διακοπή της λειτουργίας του σταθμού για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας.

1.β Με την υπ' αρ. 397/2011 (πρακτικό 28/25-11-2011) απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής της Περιφέρειας Κρήτης, εγκρίθηκε η διακήρυξη της δημοπρασίας του έργου "Ανακαίνιση και αλλαγή χρήσης Μ.Υ.Η.Σ. ΑΓΙΑΣ", προϋπολογιζόμενης δαπάνης 390.243,90€ (χωρίς ΦΠΑ).

1.γ Τα τεύχη δημοπράτησης εγκρίθηκαν με την υπ' αρ. 30945/14-12-2011 απόφαση της Διεύθυνσης Τεχνικών Έργων της Π.Ε. Χανίων. Η δημοπράτηση του έργου ορίστηκε για τις 10-01-2012 και προέβλεπε τη διενέργεια διαγωνισμού με ανοικτή διαδικασία με κριτήριο ανάθεσης τη χαμηλότερη τιμή και με σύστημα υποβολής προσφοράς αυτό των επί μέρους ποσοστών έκπτωσης (άρθρο 5 του ν. 3669/2008).

1.δ Περίληψη της διακήρυξης δημοσιεύτηκε στο τεύχος Δημοσίων Συμβάσεων (ΦΕΚ 553/16-12-2011), καθώς και στον Ελληνικό Τύπο. Επαναπροκήρυξη του διαγωνισμού για τις 24-01-2012 έγινε με την υπ' αρ. 868/12-01-2012 απόφαση της Διεύθυνσης Τεχνικών Έργων της Π.Ε. Χανίων, επειδή δεν κατατέθηκε καμία προσφορά.

1.ε Με την υπ' αριθμ. 49/2012 (πρακτικό 4/01-03-2012) απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής της Περιφέρειας Κρήτης, εγκρίθηκε το πρακτικό της από 24-01-2012 δημοπρασίας και κατακυρώθηκε ο διαγωνισμός ανάθεσης του έργου στην κοινοπραξία «Ι. Βιολάκης-Ελ. Τζανουδάκης» που προσέφερε μέση έκπτωση 49,261 % στις τιμές του Τιμολογίου της Μελέτης.

1.στ Το εργολαβικό συμφωνητικό (σύμβαση) ποσού 198.005,00€ (χωρίς ΦΠΑ) υπογράφηκε στις 27-06-2012, ύστερα και από τον διενεργηθέντα προσυμβατικό έλεγχο του Επιτρόπου του Ελεγκτικού Συνεδρίου (1η Υπηρεσία Επιτρόπου Ν. Ηρακλείου), ο οποίος με την υπ' αριθμ. 6/24-04-2012 πράξη του, απεφάνθη ότι δεν κωλύεται η υπογραφή της σύμβασης για την εκτέλεση του έργου του θέματος. Ως συνολική προθεσμία περαιώσεως των εργασιών ορίστηκαν 365 ημέρες από την υπογραφή του, δηλαδή μέχρι τις 27-06-2013. Παράταση της προθεσμίας περαιώσεως των εργασιών έχει δοθεί μέχρι τις 31-05-2014 με την υπ' αρ. 4/19-02-2014 (ΑΔΑ: ΒΙΕΕ7ΛΚ-ΒΟ7) απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής της Περιφέρειας Κρήτης. Αντικείμενο της αρχικής σύμβασης ήταν η ανακαίνιση του κεντρικού κτιρίου της παλαιάς μονάδας υδροηλεκτρικού σταθμού που βρίσκεται στην λίμνη της Αγιάς καθώς και του βοηθητικού κτιρίου αυτής (επιχρίσματα, κουφώματα, ηλεκτρολογική εγκατάσταση, συντήρηση υπάρχοντος Η/Μ εξοπλισμού, εργασίες μόνωσης δώματος κλπ) και η μετατροπή τους σε χώρο επίσκεψης και αναψυχής μετά τη διακοπή λειτουργίας του ως σταθμού παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας.

1.ζ Στις 28-04-2014 το Τεχνικό Συμβούλιο Δημοσίων Έργων της Περιφέρειας Κρήτης με την υπ' αρ. 153 (πρακτικό 6/28-04-2014) γνωμοδότησή του, γνωμοδότησε ομόφωνα θετικά υπέρ της έγκρισης του 2ου Α.Π.Ε. συνολικής δαπάνης 362.524,47€ με ΦΠΑ, καθώς και για τη σύναψη της 1ης ΣΣΕ δαπάνης 89.014,39€ (χωρίς ΦΠΑ 23%).

2. Με το υπό εξέταση αίτημά της, η Διεύθυνση Τεχνικών Έργων της Π.Ε. Χανίων αιτείται την παροχή σύμφωνης γνώμης της Αρχής για την υπογραφή της 1ης Συμπληρωματικής Σύμβασης Εργασιών, δαπάνης 89.014,39€ (χωρίς ΦΠΑ 23%). Όπως επικαλείται η αιτούσα, «ο 2ος Α.Π.Ε. συνολικής δαπάνης 362.524,47€ (με ΦΠΑ), συμπεριλαμβάνει και την 1η ΣΣΕ η οποία συντάχθηκε για να συμπεριλάβει τις συμπληρωματικές εργασίες που δεν περιλαμβάνονται στο αρχικό συμβατικό αντικείμενο, αλλά κατέστησαν αναγκαίες λόγω απροβλέπτων περιστάσεων κατά την εκτέλεση του έργου, όπως αυτό περιγράφεται στην αρχική σύμβαση και με δεδομένο ότι οι εργασίες αυτές δεν μπορούν να διαχωριστούν τεχνικά και οικονομικά από την αρχική σύμβαση και συνίστανται σε εργασίες απομάκρυνσης θυροφραγμάτων, κατασκευή τοιχείου από οπλισμένο σκυρόδεμα, στεγανοποίηση δεξαμενής κλπ».

II. Νομικό πλαίσιο

3. Σύμφωνα με τις διατάξεις της υποπερ. δδ' της περ. γ' της παραγρ. 2 του άρθρου 2 του ν. 4013/2011 (Α' 204), όπως τροποποιήθηκε από την παράγραφο 1 του άρθρου 61 του ν. 4146/2013 (Α' 90) και ισχύει, ορίζεται ότι: «Οι αποφάσεις των αναθετουσών Αρχών που αφορούν προσφυγή στη διαδικασία της διαπραγματεύσεως για την ανάθεση των δημόσιων συμβάσεων, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 25 παρ. 3 του π.δ. 59/2007 και των άρθρων 24 και 25 του π.δ. 60/2007, εξαιρουμένων των περιπτώσεων ανωτέρας βίας, εκδίδονται μετά από σύμφωνη γνώμη της Αρχής, εφόσον οι συμβάσεις αυτές εμπíπτουν, λόγω της εκτιμώμενης αξίας τους, στο πεδίο εφαρμογής των ανωτέρω προεδρικών διαταγμάτων. [...]».

4. Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6 του π.δ/τος 60/2007 (Α' 64) με τίτλο «Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στις διατάξεις της Οδηγίας 2004/18/ΕΚ...», «1. Το παρόν εφαρμόζεται στις δημόσιες συμβάσεις έργων, προμηθειών και υπηρεσιών που δεν εξαιρούνται, δυνάμει των εξαιρέσεων που προβλέπονται στα άρθρα 16, 17 και 9 έως 15, και των οποίων η εκτιμώμενη αξία εκτός φόρου προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ) είναι ίση προς ή ανώτερη από τα ακόλουθα κατώτατα όρια: [...] γ) 5.278.000 ευρώ, για τις δημόσιες συμβάσεις έργων. [...]».

Σημειώνεται ότι: α) σύμφωνα με το άρθρο 2 του Κανονισμού αριθ. 1251/2011 της Επιτροπής της 30ής Νοεμβρίου 2011 «για την τροποποίηση των οδηγιών 2004/17/ΕΚ, 2004/18/ΕΚ και 2009/81/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, όσον αφορά τα κατώτατα όρια εφαρμογής τους κατά τις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων», το ως άνω ποσό αναπροσαρμόστηκε σε 5.000.000 ευρώ και ίσχυε μέχρι τις 31-12-2013 και β) σύμφωνα με το άρθρο 2 του Κανονισμού με αρ. 1336/2013 (ΕΕ) της Επιτροπής της 13ης Δεκεμβρίου 2013, «για την τροποποίηση των οδηγιών 2004/17/ΕΚ, 2004/18/ΕΚ και 2009/81/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, όσον αφορά τα κατώτατα όρια εφαρμογής τους κατά τις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων», το ως άνω ποσό αναπροσαρμόστηκε, από την 01-01-2014, σε 5.186.000,00 €.

5. Στην παρ. 1 του άρθρου 8 του ίδιου π.δ/τος ορίζεται ότι: «Ο υπολογισμός της εκτιμώμενης αξίας μιας δημόσιας σύμβασης βασίζεται στο συνολικό πληρωτέο ποσό, εκτός ΦΠΑ, όπως προσδιορίζεται από την αναθέτουσα αρχή. Στον υπολογισμό αυτό, λαμβάνεται υπόψη το εκτιμώμενο συνολικό ποσό, συμπεριλαμβανομένων τόσο του τυχόν προβλεπόμενου δικαιώματος προαίρεσης όσο και των τυχόν παρατάσεων της σύμβασης. [...]» και στην παρ. 2: «Η αποτίμηση πρέπει να ισχύει κατά το χρόνο αποστολής της προκήρυξης διαγωνισμού, όπως προβλέπεται στο άρθρο 29 παράγραφος 2 ή, στις περιπτώσεις όπου δεν απαιτείται μια τέτοια προκήρυξη, κατά το χρονικό σημείο έναρξης της διαδικασίας ανάθεσης της σύμβασης».

6. Στο άρθρο 25 του ως άνω π.δ/τος ορίζεται ότι: «Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να συνάπτουν τις δημόσιες συμβάσεις τους προσφεύγοντας σε διαδικασία με διαπραγμάτευση, χωρίς να προηγείται δημοσίευση σχετικής προκήρυξης, στις ακόλουθες περιπτώσεις:

[...] 4) Προκειμένου για δημόσιες συμβάσεις έργων και υπηρεσιών: α) όταν αφορούν συμπληρωματικά έργα ή υπηρεσίες που δεν περιλαμβάνονταν στην αρχικώς κατακυρωθείσα μελέτη ούτε στην αρχική σύμβαση και τα οποία, λόγω μη προβλέψιμων περιστάσεων, κατέστησαν αναγκαία για την εκτέλεση των εργασιών ή της υπηρεσίας, όπως περιγράφεται στην αρχική σύμβαση, υπό την προϋπόθεση ότι η ανάθεση γίνεται στον οικονομικό φορέα που εκτελεί τις υπηρεσίες αυτές ή την υπηρεσία αυτή, εφόσον τα συμπληρωματικά έργα ή οι υπηρεσίες είτε δεν μπορούν, από τεχνική ή οικονομική άποψη, να διαχωριστούν από την αρχική σύμβαση χωρίς να δημιουργηθούν μείζονα προβλήματα για τις αναθέτουσες αρχές είτε μπορούν να διαχωριστούν από την εκτέλεση της αρχικής σύμβασης, πλην όμως είναι απόλυτα αναγκαία για την ολοκλήρωσή της. Το σωρευτικό ποσό των συναπτομένων συμβάσεων συμπληρωματικών έργων ή υπηρεσιών δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει το 50% του ποσού της αρχικής σύμβασης. [...]

7. Η παρόμοιου περιεχομένου διάταξη του άρθρου 57 του ν. 3669/2008 (Α' 116) με τίτλο "Κύρωση της κωδικοποίησης της νομοθεσίας κατασκευής δημόσιων έργων" ορίζει ότι: «...1. Το έργο εκτελείται σύμφωνα με τη σύμβαση και τα τεύχη και σχέδια που τη συνοδεύουν. Ο φορέας κατασκευής του έργου έχει το δικαίωμα, αν προκύψει ανάγκη εκτέλεσης συμπληρωματικών εργασιών, που δεν περιλαμβάνονται στο αρχικό ανατεθέν έργο ούτε στην πρώτη συναφθείσα σύμβαση και οι οποίες κατέστησαν αναγκαίες λόγω απρόβλεπτων περιστάσεων κατά την εκτέλεση του έργου, όπως αυτό περιγράφεται στην αρχική σύμβαση, να συνάπτει σύμβαση με τον ανάδοχο του έργου, με την προϋπόθεση ότι οι συμπληρωματικές εργασίες δεν μπορούν τεχνικά ή οικονομικά να διαχωριστούν από την κύρια σύμβαση, χωρίς να δημιουργήσουν μείζονα προβλήματα για τις αναθέτουσες αρχές ή όταν αυτές οι εργασίες, μολονότι μπορούν να διαχωριστούν από την αρχική σύμβαση, είναι απόλυτα αναγκαίες για την τελειοποίησή της. Το συνολικό ποσό των συμβάσεων αυτών δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσοστό του πενήντα τοις εκατό (50%) του ποσού της αρχικής σύμβασης, στο οποίο συμπεριλαμβάνεται και η αμοιβή για τη σύνταξη των τυχόν απαιτούμενων μελετών για τις συμπληρωματικές εργασίες. Η εκτέλεση των συμπληρωματικών εργασιών είναι υποχρεωτική για τον ανάδοχο του έργου και, προκειμένου να υπογραφεί η σύμβαση για την εκτέλεσή τους, απαιτείται γνώμη του οικείου τεχνικού συμβουλίου. Για τον καθορισμό τιμών μονάδας στις εργασίες της συμπληρωματικής σύμβασης λαμβάνονται οι τιμές της αρχικής σύμβασης και για τον κανονισμό τιμών μονάδας στις νέες εργασίες της συμπληρωματικής σύμβασης εφαρμόζονται οι παράγραφοι 5, 6 και 7 (...)

III. Νομική Εκτίμηση

8. Το υπό εξέταση αίτημα της Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών της Π.Ε. Χανίων αφορά στην υπογραφή Συμπληρωματικής Σύμβασης Εργασιών προϋπολογιζόμενης δαπάνης 89.014,39€ (χωρίς ΦΠΑ 23%) σε εκτελούμενο έργο με τίτλο "Ανακαίνιση και αλλαγή χρήσης Μ.Υ.Η.Σ. ΑΓΙΑΣ". Συνεπώς, το υπό εξέταση αίτημα αφορά στη σύναψη δημόσιας σύμβασης έργου με την έννοια της περίπτωσης (β) της παραγράφου 2 του άρθρου 2 του π.δ. 60/2007. Η προϋπολογισθείσα δαπάνη της κύριας σύμβασης, όπως αποτιμήθηκε κατά το χρόνο αποστολής της προκήρυξης του διαγωνισμού, ανέρχεται στο ποσό των 390.243,90€ (χωρίς ΦΠΑ), η δε συμβατική αμοιβή στο ποσό των 198.005,00€ (χωρίς Φ.Π.Α.). Η εν λόγω υποβαλλόμενη 1η ΣΣΕ αποτελεί παρακολούθημα της αρχικής σύμβασης και η προϋπολογιζόμενη δαπάνη της ανέρχεται στο ποσό των 89.014,39€ (χωρίς Φ.Π.Α.). Ως εκ τούτου, η συνολική αθροιζόμενη αξία τόσο της αρχικής όσο και της συμπληρωματικής σύμβασης βάσει του άρθρου 8 παρ. 1 του π.δ. 60/2007 (390.243,90+89.014,39=479.258,29€ χωρίς Φ.Π.Α.) δεν υπερβαίνει το ποσό των κατώτατων ορίων δημοσίων συμβάσεων έργων που τίθενται με το άρθρο 6 του π.δ. 60/2007, όπως αυτά ισχύουν μετά τη δημοσίευση του Κανονισμού (ΕΕ) υπ' αριθ. 1336/2013, ήτοι το ποσό των 5.186.000,00€ χωρίς Φ.Π.Α. και δεν συντρέχει η αρμοδιότητα της Αρχής για εξέταση του αιτήματος και παροχή σύμφωνης γνώμης κατ' άρθρο 2 παρ. 2 περ. γ' υποπερ. δδ' του ν. 4013/2011, όπως ισχύει.

IV. Συμπέρασμα

9. Ενόψει όλων των προεκτεθέντων, με βάση το διδόμενο πραγματικό και από την υπαγωγή αυτού στις προαναφερόμενες και ερμηνευόμενες διατάξεις, επί του τεθέντος ερωτήματος, ομόφωνα αποφασίζουμε:

Η Αρχή να απέχει από την παροχή γνώμης λόγω έλλειψης αρμοδιότητας για έκδοση της απόφασης του άρθρου 2 παρ. γ' περ. δδ' του ν. 4013/2011, όπως ισχύει, επί του αιτήματος της Διεύθυνσης Τεχνικών Έργων της Π.Ε. Χανίων για τη σύναψη συμπληρωματικής σύμβασης εργασιών σε εκτελούμενο έργο με τίτλο "Ανακαίνιση και αλλαγή χρήσης Μ.Υ.Η.Σ. ΑΓΙΑΣ", προϋπολογιζόμενης δαπάνης 89.014,39€ (χωρίς ΦΠΑ 23%), εφόσον η υπό ανάθεση σύμβαση δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του π.δ. 60/2007 λόγω της εκτιμώμενης αξίας της.

Αμπελόκηποι, 28 Μαΐου 2014

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Ο Πρόεδρος

Δημήτριος Ραΐκος